

A fővárosi elemi iskola és a középiskola kapcsolata.

Középiscoláink általában nem tartják ki-
elégítőnek az elemi iskolákból kikerült tanulók
készültségét, mert az elemi iskolák nincsenek
elégge tekintettel a középiscolák követelmé-
nyeire.

Jóllehet az elemi iskolának elsősorban az
a feladata, hogy azokra legyen tekintettel, akik
iskolai képzésüket az elemi iskolával befejezik,
de másrészt tekintettel kell lennie azokra is,
akik tanulmányaikat magasabb iskolákban
folytatják. A további tanulmányokhoz szükséges
alapismereteket ezeknek is meg kell adnia. Kül-
önösen fontos ez a fővárosi elemi iskoláknál,
honnán a tanulók igen nagy része lép át közép-
iskolákba.

A főváros minden lehető elkövet, hogy az
elemi iskolai oktatást a legnagyobb tökélyre
emelje. Aldozatkészsége nem ismer határt.
Egyik üdvös intézményt a másik után létesíti. A
„Helyi Tanterv” életbeléptetésével hatalmas lé-
pessel vitte előre az elemi iskolai oktatás ügyét,
de nem oldotta meg teljesen. Tekintetbe veszi a
főváros sajátos viszonyait, különleges helyzetét
stb. Egyöntetűséget biztosít a tanításban, hogy
a tanulók képzésében a kellő folytonosság ak-
kor is meglegyen, ha tanulmányaikat, a nálunk
igen gyakori lakásváltoztatás esetén, más isko-
láknál kénytelenek folytatni, de megfelelkezett
arról, hogy nemcsak a tanítás anyagát kell ren-
dezni s célszerűen csoportosítani, hanem magát
a tanulóserget is.

Az elemi iskola, mint minden ember első
iskolája, a legkülönbözőbb gyermekeket gyűjti
egybe. Áll ez különösen a főváros elemi isko-
láira nézve, melyeknek tanulói a legvegyeseb-
bek. Egyik része olyan, kiknek az elemi iskola
az egyedüli iskolája, másik, és pedig igen jelen-
tékeny része be sem fejezi a népiskolát, hanem a
negyedik osztály elvégzése után polgári vagy
középiscolában folytatja tanulmányait.

Mindezen gyermekeket együttesen tanítani
lehetetlenség, anélkül, hogy a tanulók egyik
része meg ne sínylené. A tanító nem képes a
középiscolába készülő gyermekeket a szükséges
alapismeretekkel ellátni, mert mindig akad 10—
15 tanuló az osztályban, aki gátolja a többi a
haladásban, ki az évnek legnagyobb részét mu-
lasztja, kit szülei csak azért járatnak iskolába,

mert erre a törvény kötelezi őket. Ezek miatt a
tanító kénytelen folytonos ismétlésekbe bocsát-
kozni, egyes dolgoknál kelleténél tovább időzni,
miközben az osztály értelmesebb része — több-
ször hallva ugyanazt a dolgot — elveszti érde-
klődését. unatkozik s ellustul. Hozzájárul még
ehhez, hogy a tanulók házi feladatokat nagy rit-
kán vagy egyáltalában nem kapnak, mert min-
dent az iskolában kell elsajátítaniok. Már most,
ha egy ilyen fiú, ki egyáltalán nem szokott a
rendszeres tanuláshoz, kinek soha eddig házi
feladata nem volt, a középiscolába felkerül, ter-
mészetes, hogy nem győzi a legkevesebb mun-
kát sem mert nem szokta meg. Nem a közép-
iskola terheli túl a tanulókat, hanem az elemi is-
kola kényezteti el őket. keveset kíván tőlük s
nem szoktatja őket hozzá eléggé a munkához.

Valamikor az elemi iskola nagyon is túl-
terhelte a gyermeket, ma a másik szélsőségbe
esett, ma ugyszólván semmi terhet sem ró rá. A
mai gyermeknek összehasonlíthatatlanul keve-
sebb a dolga. Minden házi munkától fel van
mentve s ez nagy hiba, mert a tanuló önálló
munkája nagyban fejleszti a kötelességérzetet.
A legtöbb gyermekben megvan az otthon való
foglalkozás vágya s azt ébren tartani a tanító
főkötelessége. Ily módon lesz csak képes önma-
gát továbbképezni, újabb ismereteket szerezni,
képességeit fejleszteni.

Sok szó esik mostanában a szülői ház és
iskola összhangzatos együttműködéséről; hogy
a tanító igyekezzék a szülőket az iskolai munka
érdekében közreműködésre bírni. Ennek elérése
szempontjából is helyénvaló lenne a házi fel-
adatok rendszeres adása. Igen sok szülő sze-
retne gyermekével otthon foglalkozni, csak hogy
nincs tudomása róla, hogy gyermeke mit tanul
az iskolában, s hogy hogyan tanítják azt manap-
ság. A házi feladatokból azonban mégis csak
betekintést nyerne a tanító munkájába s igye-
keznék gyermekének segítségére lenni. Igaz
ugyan, hogy a tapasztalat azt mutatja, hogy ezen
házi feladatokat az osztály nagy részétől nem
lehet megkövetelni, épen azért, mert mint már
említettem, nagyon sok az olyan gyermekek
száma, kikkel senki sem törődik otthon, kiket a
házi körülmények akadályoznak ezen kötelessé-
gük teljesítésében. Ezekről semmiféle otthoni
munkát megkövetelni nem lehet. Ezek a tanulók
mintegy kerékkötői a tanításnak. Roppant sok
időt vonnak el a tanító munkájából, mert hisz a

tanítónak nemcsak tanítani, hanem elsősorban
nevelnie kell őket. Épen ezért célszerű lenne
ezeket a gyermekeket a középiscolára készülő-
ktől teljesen különválasztani.

Valamint a kisegítő iskolák üdvös létesí-
tése lehetővé tette, hogy azon gyöngétehetségű
tanulók, kik normális tehetségű társaikkal
együtt nem oktathatók, fogyatékos értelmi ké-
pességükhöz mért, nekik megfelelő, külön okta-
tásban részesüljenek, hasonló módon külön kel-
lene választani azon gyermekeket is, kik a kö-
zépiscolákra készülnek, azoktól, kik az elemi
iskolával tanulmányaikat teljesen befejezik s
igy nincs is szükségük ugyanazon ismeretekre,
sem azoknak oly mértékben való tudására, mint
ahogy azt a középiscolára készülőktől megkö-
vetelik.

Tekintve, hogy minden iskolában vannak
párhuzamos osztályok, ez a különválasztás
könnyen meg is valósítható, oly módon, hogy a
II., III. és IV. osztályoknál az egyik párhuz-
amos osztályban összegyűjtenék mindazokat a
gyermekeket, akik tanulmányaikat középisko-
láknál óhajtják folytatni. Ezen különválasztás
által a tanítás sokkal közvetlenebbé, eredmé-
nyesebbé válna s a tanító munkáját is megkön-
nyítené. A szülők is alaposabb tájékozódást
nyernének gyermekük tehetsége felől, idejeko-
rán észrevennék, hogy a fiú nem való a közép-
iskolába s inkább adnák az iparos és kereskedő
pályára, hol boldogulása biztosabban várható.

A selectio (buktatás) kérdése is rendezve
lenne ezáltal. Miután a középiscolára készülő
külön volnának, a gyöngétehetségűek a kisegítő
iskolában, az elemiben megmaradó tanulók —
vagyis kik az elemi iskola hat osztályát befeje-
zik — mind olyanok volnának, kikkel az előírt
minimális tananyagot feltétlenül el lehet vé-
gezni s így voltaképen egy tanulónak sem volna
szabad megbuknia, kivéve azt, aki az év nagy
részét betegség vagy más ok miatt elmulasztotta.
Ily módon az előírt idő alatt minden tanuló el-
végezné elemi iskolai tanulmányait, mi az álta-
lános népnevelés érdekében feltétlenül szüksé-
ges. De különösen fontos lesz majd akkor, ha a
választói jog elnyeréséhez a hat elemi osztály
elvégzését fogják követelni.

Ezeknek a középiscolára előkészítő osz-
tályoknak természetesen egész külön tananyag-
felosztást és tantervet kellene készíteni, melyet
legcélszerűbben az elemi és középiscolai tan-

erők együttesen készíthetnének. Általában kívánatos lenne, ha a középiskolai tanárok az elemi iskolai tanítókkal érintkezésbe lépnének, egyrészt, hogy alaposabban megismerjék az elemi iskolák munkáját s tudomást szerezzenek, hogy melyek azok az ismeretek és képzetek, melyeket a gyermek a középiskolába hoz; másrészt pedig, hogy tapasztalataikkal az elemi oktatásnak segítségére legyenek. Most, midőn a középiskolai reform előmunkálatai folynak, helyénvaló lenne ezzel a kérdéssel is kissé behatóbban foglalkozni.

Tarján Ferenc

• okl. középiskolai tanár.